

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Пән: «Дәлелді мейіргер ісінің негіздері»

Пәндер коды: DMIN 3201

БББ атауы: 6B10104 «Мейіргер ісі»

Оқу сағаттарының/кредиттерінің көлемі: 150 сағат (5 кредит)

Оқытылатын курс пен семестр: 3 курс, 5 семестр

Білім алушылардың өзіндік жұмысы: 15/85

Білім алушылардың өзіндік жұмысына арналған әдістемелік нұсқаулар «Дәлелді мейіргер ісінің негіздері» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 18 » 06 2024 ж.

Кафедра менгерушісі

Сейдахметова А.А.

1 – сабақ

1. Тақырыбы: Дәлелді денсаулық сақтау.

2. Мақсаты: Дәлелді денсаулық сақтау туралы түсінік беру.

3. Тапсырмалар :

1. Денсаулық сақтау жүйесін дамытудың басым бағыттарын анықтау;
2. медициналық көмек көрсетудің стандарттарын әзірлеу және бағдарламаларын қалыптастыру;
3. Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау мәселелерін шешуде дәлелді медицинаның орны.
4. Негізгі

4. Орындау/ бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз.

6. Тапсыру мерзімі: 1-2 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Сіз дәлелді денсаулық сақтауды қалай түсінесіз?
2. Дәлелді медицина нені зерттейді?
3. Денсаулық сақтаудағы менеджменттің рөлі қандай?

Тест сұрақтары

1. Науқастарда қолдану үшін кең көлемді алынған дәлелдемелер, жалпылау, салыстыру, болжамды ізденіс, дәлелге негізделген медицинаның бөлімі ... болып табылады.

- a) дәлелді медицинасы
- b) клиникалық эпидемиология
- c) медициналық деонтология
- d) дәлелді психологиясы
- e) коммуникативті дағдылар

2. Дәлелді медицинасының қағидаларына ... жатады.

- a) клиникалық зерттеулердегі ауруды алдын алу және емдеу, диагностика әдістерінің тиімділігі мен қауіпсіздігі
- b) клиникалық зерттеулердегі диагностика-емдеу
- c) клиникалық зерттеулердегі диагностика, аурудың жіктелуі
- d) клиникалық зерттеулердегі ауруды алдын-алу, емдеу
- e) клиникалық зерттеулердегі жалпы қолжетерлік, мемлекеттік қолдау

3. Дәлелді медицинасының тәжірбиесі ... көрсетеді.

- a) жүйелі зерттеулерден алынған, жеке профессионализмнің жақсарған қол жетерлік негізделген дәлелмен бірігуін
- b) бүкіл әлемдік нарыққа кіретін медициналық емес факторлардың бақталастық қызығушылығын
- c) қарапайым және біршама қол жетерлік дәлелмен эффективті ұсыныстардың бірігуін
- d) клиникалық ұсыныстарды түбегейлі түрде енгізуге қарсы жүйелі өңделген бекітулерді
- e) сандық синтездің нәтижелерін, сынауды

4. Дәлелді медицинаға ... аспектітері жатады.

- a) медициналық және этикалық
- b) экономикалық және этикалық
- c) заңды және экономикалық
- d) білім беру және медициналық
- e) білім беру және әлеуметтік

5. Алғашқы рет 1990 жылы Торонтодағы канадалық Мак Мастер университетінің ғалымдары ... терминін ұсынған.

- a) дәлелді медицина
- b) клиникалық эпидемиология
- c) этика және деонтология
- d) биостатистика
- e) биоэтика

6. «Evidence based medicine» термині ағылшын тілінен аударғанда келесі мағынаны білдіреді:

- a) дәлелді медицинасы
- b) шығыс медицинасы
- c) дәстүрлі медицинасы
- d) клиникалық зерттеу
- e) клиникалық тәжірибе

7. «Evidence-based medicine» немесе «Дәлелді медицина негіздері» термині ... ұсынылды.

- a) канадалық ғалымдармен
- b) американдық ғалымдармен
- c) жапон ғалымдарымен
- d) ресейлік ғалымдармен
- e) ДДҰ-мен

8. Клиникалық зерттеулердің шынайылығын және олардың нәтижелерінің медициналық тәжірибеде қолданылуын бағалайтын ғылыми әдістеме:

- a) дәлелді медицина
- b) медицина
- c) клиникалық фармакология
- d) клиникалық эпидемиология
- e) фармакоэкономика

9. Клиникалық зерттеулердегі диагностика, аурудың алдын алу және емдеу тәсілдерінің тиімділігі мен қауіпсіздігі бұл ... қағидалары.

- a) дәлелді медицина
- b) медициналық деонтология
- c) медициналық психология
- d) сот медицинасы
- e) биоэтика

10. Науқас туралы жарияланбаған мәліметтердің мәні ...

- a) дәрігерлік құпия
- b) мейіргер этикасы
- c) кәсіби кодекс
- d) дәрігерлік кодекс

е) этикалық кодекс

11. Есі анық және игерушілігі бар нақты дәлелденген науқастарда қолданылады, бұл ...

- a) дәлелді медицина
- b) биометрия
- c) клиникалық эпидемиология
- d) медициналық статистика
- e) этика

12. Дәлелді медицинаның пайда болуының бір жолы:

- a) денсаулық сақтау саласынан қаржының аздығы
- b) білікті дәрігерлердің келуі
- c) ғылыми зерттеулердің әдістерін дамыту
- d) есептік статистиканы дамыту
- e) біліксіз дәрігердің болуы

№ 2

1. Тақырыбы: Клиникалық эпидемиологияда қолданылатын биологиялық статистиканың негізгі көрсеткіштері.

2. Мақсаты: Клиникалық эпидемиологияда қолданылатын биологиялық статистиканың негізгі көрсеткіштерін зерттеу.

3. Тапсырмалар:

1. Эпидемиология ғылым ретінде.
2. Биологиялық статистика.
3. Биологиялық статистиканың негізгі көрсеткіштері.
4. Клиникалық эпидемиологияның басты принципі.
5. Клиникалық эпидемиологияда қолданылатын биологиялық статистика көрсеткіштері.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз.

6. Тапсыру мерзімі: 2 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Эпидемиология нені зерттейді?
2. Биологиялық статистиканы қалай түсінесіз?
3. Биологиялық статистиканың қандай көрсеткіштерін білесіз?
4. Клиникалық эпидемиологияның негізгі принципі қандай?
5. Клиникалық эпидемиологияда қолданылатын биологиялық статистиканың қандай көрсеткіштерін білесіз?

№ 3

1. Тақырыбы: Құрастырылған сұрақтар түрлері: диагностика, емдеу, этиология және болжам.

2. Мақсаты: Құрастырылған сұрақтардың түрлерін оқып үйрену.

3. Тапсырмалар:

1. Диагностика түсінігі.
2. Емдеу түсінігі және түрлері.

3. Этиология ұғымы.

4. Болжам ұғымы.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорға

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз.

6. Тапсыру мерзімі: 3 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Диагностика дегеніміз не?

2. Этиология дегеніміз не?

3. Болжам дегеніміз не?

4. Сіз қандай емдеу түрлерін білесіз?

5. Сіз қалай ойлайсыз, этиология және болжам бір-бірімен байланысты?

№ 4

1. **Тақырыбы:** Клиникалық ақпараттың сапасы, оны түсіндіру.

2. **Мақсаты:** Сапалы клиникалық зерттеудің критерийлерін оқып үйрену. Зерттеу жүргізу кезінде іріктеудің рандомизациясының әртүрлі тәсілдерін зерттеу.

3. Тапсырмалар :

1. Медицинадағы авторитарлық қатынастар жүйесі. Медициналық "мектептерді" қалыптастыру.

2. Бақыланатын зерттеудің сенімділік және анықтық факторлары. Рандомизация тәсілдері.

3. Зерттеу қуаты.

4. Дәлелді медицина бойынша негізгі ақпараттық базалар.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз.

6. Тапсыру мерзімі: 4 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Зерттеудің қандай түрлерін білесіз?

2. Қандай ақпарат көздері мен түрлері бар?

3. "Ақпаратты түсіндіру" терминінің мәні неде?

4. Рандомизация процесі дегеніміз не және ол зерттеу кезінде не әсер етеді?

№ 5

1. **Тақырыбы:** Мәселелік дәрілер туралы түсінік. Қазіргі фармакотерапияның дамуындағы дәлелді медицинаның рөлі.

2. **Мақсаты:** Мәселелік дәрілер туралы түсінік. Қазіргі фармакотерапияның дамуындағы ДМ рөлін білу.

3. Тапсырмалар :

1. Проблемалық дәрілер.

2. Заманауи фармакотерапия.

3. Фармакотерапияның дамуындағы ДМ рөлі.

4. Фармакотерапия мен дәлелді медицина арасындағы өзара байланыс.

5. Фармакотерапияның даму тарихы.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз.

6. Тапсыру мерзімі: 5 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Қандай дәрі-дәрмектер проблемалы?
2. Қазіргі фармакотерапияның дамуында ДМ қандай рөл атқарады?
3. Қазақстанда фармакотерапияның дамуы қалай жүреді?
4. Проблемалы дәрілерді оқытуда ДМ қандай рөл атқарады?
5. ДМ мен фармакотерапия арасындағы байланыс қалай ойлайсыз?

№ 6

1. Тақырыбы: Дәлелді медицина дәрілік заттарды жылжыту құралы ретінде. Дәрілік заттарды дұрыс емес жарнамалау белгілері.

2. Мақсаты: Дәрі-дәрмектерді жылжыту үшін дәлелді медицинадағы әдістерді үйрету. Дәрілік заттардың дұрыс емес жарнамасының белгілерін білу.

3. Тапсырмалар:

1. Анықтау дәлелді медицина.
2. Дәлелді медицинаның және дәрілік заттарды жылжытудың өзара байланысы.
3. ДЗ жылжыту үшін жарнаманың рөлі.
4. Дәрілік заттардың жарнамасы ұғымы.
5. Дұрыс емес жарнаманың белгілері.
6. Жарнаманың оң жақтары.
7. Жарнаманың теріс жақтары.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз.

6. Тапсыру мерзімі: 6 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Дәлелді медицина нені зерттейді?
2. Дәлелді медицинаның және дәрілік заттарды ілгерілетудің арасындағы байланыс қандай?
3. ДЗ жылжытудағы жарнаманың рөлі қандай?
4. Сіз дәрілік заттардың жарнамасын қалай түсінесіз?
5. Қате жарнаманың белгілері қандай?
6. Жарнаманың қандай оң жақтарын білесіз?
7. Жарнаманың теріс жақтары қандай?

№ 7

1. Тақырыбы: Когортты зерттеулер

2. Мақсаты : Когортты зерттеулер туралы түсіндіру. Когортты зерттеулердің қажеттілігін үйрету.

3. Тапсырмалар :

- Когортты зерттеулер туралы мәліметтер беру
- Когортты зерттеулер не үшін жүргізілетінін түсіндіру
- Когортты зерттеулердің артықшылығы мен кемшілігін талдау.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз

6. Тапсыру мерзімі: 7 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Когортты зерттеу дегеніміз не?
2. Когортты зерттеулер қалай жүргізіледі?
3. Когортты зерттеудің артықшылықтаары
4. Когортты зерттеудің кемшіліктері
5. бақылау тобы дегеніміз не?

Аралық бақылау – 1

Барлық өткізілген сабақтар бойынша сұрақтар бойынша тестілеу.

№ 8

1. Тақырыбы: Дәлелді медицина тұрғысынан тәжірибелік дәрілік препараттарды таңдау мен тағайындаудың клиникалық-фармакологиялық тәсілдері.

2. Мақсаты : Дәлелді медицина тұрғысынан практикада дәрілік препараттарды таңдау мен тағайындаудың клиникалық-фармакологиялық тәсілдерін зерттеу.

3. Тапсырмалар :

2. Дәрілік препараттардың дәлелдеу деңгейлері
3. Дәрілік заттардың өзара әрекеттесуі.
4. Әр түрлі ауруларды емдеуде клиникалық-фармакологиялық ұсынымдар.
5. Аурудың түріне байланысты емдеу мақсаты.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз

6. Тапсыру мерзімі: 8 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Ауруларды емдеуде клиникалық-фармакологиялық ұсынымдар мен клиникалық нұсқаулықтардың айырмашылығы неде?
2. Дәрілік заттарды таңдау принциптері және оларды мөлшерлеу тәртібі қандай?
3. Дәрілік затты таңдауға дәлелділік деңгейі иерархиясының білімі қалай әсер етеді?

4. Дәрілік заттарды таңдау мен тағайындауға клиникалық-фармакологиялық тәсілдерді практикада қолдануды қайдан көруге болады? Мысалдар келтіріңіз.

№9

1. Тақырыбы: Дәлелді алдын алу. Скринингтік бағдарламалардың негізгі түрлері, нәтижелерін енгізу және талдау мәселелері.

2. Мақсаты: Дәлелді алдын алу. Скринингтік бағдарламалармен танысу.

3. Тапсырмалар :

1. Дәлелді профилактика түсінігі.
2. Скринингтік бағдарламалардың түрлері.
3. Скринингтік бағдарламалардың нәтижелерін енгізу мәселелері.
4. Скринингтік бағдарламаларды қолдану.
5. Скринингтік бағдарламалар және дәлелді алдын алу.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз

6. Тапсыру мерзімі: 9 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Дәлелді алдын алу қалай түсінесіз?
2. Скринингтік бағдарламалардың қандай түрлерін білесіз?
3. Скринингтік бағдарламалардың нәтижелерін енгізуде қандай проблемалар бар?
4. Скринингтік бағдарламаларды қолдану қандай?
5. Скринингтік бағдарламалар мен дәлелді профилактиканың арасындағы байланыс қандай?

№ 10

1. Тақырыбы: Дәлелді медицина және маркетинг.

2. Мақсаты: Дәлелді медицина мен маркетингтің байланысын зерттеу.

3. Тапсырмалар :

1. Денсаулық сақтаудағы маркетинг түсінігі.
2. Дәлелді медицина және маркетинг байланысы.

4. Орындау/бағалау түрі: Презентация қорғау

5. БӨЖ орындау критерийлері: Силлабустан қараңыз

6. Тапсыру мерзімі: 10 апта

7. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз

8. Бақылау:

1. Дәлелді медицинаға маркетингтің қандай факторлары әсер ететінін атаңыз?
2. Маркетинг және дәлелді медицина ұғымдары үйлесімді ма?
3. Дәлелді медицина принциптерін қолдану нәтижелерінде кемшіліктер бар ма?

Аралық бақылау – 2

№ 11

1. **Тақырыбы:** Клиникалық зерттеулер жүргізетін .этикалық аспектілері. Этикалық комитеттер.
2. **Мақсаты:** Клиникалық зерттеулер жүргізудің этикалық аспектілерін зерттеу ипроэтикалық комитеттер
3. **Тапсырма:** клиникалық зерттеулер жүргізудің этикалық аспектілері. Этикалық комитеттер. Ақпараттық келісім.
4. **Орындау/бағалау түрі:** Презентация қорғау
5. **Орындау критерийлері:** чек-парақ
6. **Тапсыру мерзімі:** 11 апта
7. **Әдебиет:** соңғы бетті қараңыз
8. **Бақылау:**
  1. Дәлелді медицинаға маркетингтің қандай факторлары әсер ететінін атаңыз?
  2. Маркетинг және дәлелді медицина ұғымдары үйлесімді ма?
  3. Дәлелді медицина принциптерін қолдану нәтижелерінде кемшіліктер бар ма?

№12

1. **Тақырыбы.** Денсаулық сақтаудағы сапаны жоспарлау мен бақылаудың ғылыми негіздері.
2. **Мақсаты :** Басқару функциясының ғылыми негіздерін оқыту: денсаулық сақтаудағы сапаны жоспарлау және бақылау.
3. **Тапсырмалар :**
  - басқарудың негізгі функцияларын атаңыз;
  - жоспарлау кезеңдерін атаңыз.
  - тұтас болжау, модельдеу, бағдарламалау;
  - жоспарлау түрлерін атаңыз
  - бақылау функциялары;
  - бақылау түрлерін атаңыз;
  - бақылау кезеңдерін атаңыз.
4. **Орындау/бағалау түрі:** Презентация қорғау
5. **Орындау критерийлері:** чек-парақ
6. **Тапсыру мерзімі:** 12 апта
7. **Әдебиет:**

Электрондық ресурстар, оның ішінде, бірақ олармен шектелмей: дерекқорлар, анимациялар, симуляторлар, кәсіби блогтар, веб-сайттар, басқа да электрондық анықтамалық материалдар (мысалы, бейне, аудио, дайджестер)

1. <http://lib.ukma.kz/repository/>
2. <http://rmebrk.kz/>
3. <https://aknurpress.kz/login>
4. <https://e-lib.skma.edu.kz/genres>
5. <http://www.elib.kz/>
6. <https://mbook.kz/ru/index/>

Электрондық басылымдар

1. Derbissalina G. Evidence - based medicine in questions and answers : guidance manual / Derbissalina G., A. Umbetzhanova, Zh. Bekbergenova. - Karagandy: AKNURpressIE, 2020. - 116 с. Перевод заглавия: Доказательная медицина в догадках и ответах
2. Дәлелді мейіргерісінегіздері : оқу құралы / Ж. Б. Бекбергенова [т. б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 163 б.

Әдебиет:

Негізгі:

1. Дәлелді мейіргер ісі негіздері [Мәтін] : оқу құралы / Ж. Б. Бекбергенова [т. б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 163 б. с.
2. Основы доказательной сестринской практики [Текст] : учебное пособие / Ж. Б. Бекбергенова [и др.]. - Караганда : АҚНҰР, 2020. - 202 с
3. Калиева, Ш. С. Дәлелді медицина негіздері бойынша ақпаратты-дидактикалық жинақ [Мәтін] : оқу құралы / Ш. С. Калиева, Т. К. Сағадатова ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; ҚММУ. - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2013. - 182 бет. С
4. Модернизация сестринского образования Казахстана [Текст] : сб. / К. Аяпов. - 2-е изд., перераб. - Алматы : New book, 2022. - 220 с.
5. Evidence - Based Medicine how to practice and teach : Textbook / S. E. Straus and other. - 4 th ed. - Edinburgh : Elsevier, 2019. - 324 с. Перевод заглавия: Доказательная Медицина. Как практиковать и учить
6. Калиева Ш. С. Дәлелді медицина негіздері бойынша ақпаратты-дидактикалық жинақ : оқу құралы / Ш. С. Калиева, Т. К. Сағадатова ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; ҚММУ. - 2-ші бас. - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2019. - 182 бет.
7. Сәрсенбаева Г. Ж. Дәлелді медицина негіздері : оқу құралы / Г. Ж. Сәрсенбаева. - 2-ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 190 бет. с
8. Петров, В. И. Медицина, основанная на доказательствах [Текст] : учеб. пособие / В. И. Петров, С. В. Недогода. - ; Рек. Учеб.-методическим объединением по мед. и фарм. образованию вузов России. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 144 с.

Қосымша:

1. Derbissalina G. Evidence - based medicine in questions and answers : guidance manual / Derbissalina G., A. Umbetzhanova, Zh. Bekbergenova. - Karagandy: AKNURpressIE, 2020. - 116 с. Перевод заглавия: Доказательная медицина в догадках и ответах
2. Дәлелді мейіргерісінегіздері : оқу құралы / Ж. Б. Бекбергенова [т. б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 163 б.
3. Гринхальх, Т. Дәлелді медицина негіздері [Мәтін] : оқулық: аударма ағылшын тілінен / жауапты ред. Г. С. Кемелова ; қазақ тіліне ауд. Т. К. Сағадатова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.

1. Қоғамдық денсаулық сақтауда шешім қабылдауды қамтамасыз ету үшін дәлелдерді қалай түсінесіз?
2. Денсаулық сақтаудағы ұйымдастырушының рөлі қандай?
3. Денсаулық сақтау ұйымдастырушыларының дәлелді медицинаны пайдалану болашағы қандай?
4. Дәлелді Денсаулық сақтау дегеніміз не?
5. Кокаво Денсаулық сақтау ұйымдарының ДМ тәсілдерін қолдану?